

Από τις Σέρρες στις ζούγκλες της Σρι Λάνκα: Η μοναδική περίπτωση ενός Έλληνα Βουδιστή μοναχού

ΕΛΛΑΔΑ / Κυριακή 12 Μαρτίου 2023, 10:05:47 / Τελευταία Ενημέρωση: 10:25 / Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ

Από την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των επιγόνων του ο Ελληνισμός και ο Βουδισμός συναντήθηκαν στην Ασία ασκώντας αμοιβαία επιρροή. Στα χνάρια αυτής της παράδοσης βαδίζει ένας σύγχρονος Έλληνας, ο οποίος, μετά από μια ασυνήθιστη πορεία ζωής, είναι σήμερα πλέον, στα 64 χρόνια του, ένας σημαντικός Βουδιστής μοναχός και λόγιος με πολλά βιβλία στο ενεργητικό του, διεθνή καταξίωση και βαθιά εμπειρία στον διαλογισμό.

Το Αθηναϊκό και Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων μίλησε μαζί του και παρουσιάζει την ξεχωριστή περίπτωση του Μπάντε (Σεβάσμιου) Νιάνια-ντάσσανα, ο οποίος γεννήθηκε το 1959 ως Ιωάννης Τσέλιος στις Σέρρες. Κανένας άλλος σύγχρονος Έλληνας - από όσο τουλάχιστον είναι γνωστό - δεν έχει ανάλογη μακρόχρονη πορεία στον παραδοσιακό βουδιστικό μοναχισμό, για πάνω από 40 χρόνια, κάτι που επιβεβαιώνει και ο ίδιος.

Ως έφηβος στη Θεσσαλονίκη ήταν άριστος μαθητής με ροπή στα φυσικομαθηματικά, ιδίως στην ατομική-πυρηνική φυσική, «καταβρόχθιζε» σχετικά βιβλία και είχε όνειρο να εργαστεί στην Αμερικανική Διαστημική Υπηρεσία (NASA). Αλλά στην πορεία - υπό την επιρροή και των βιβλίων του Έριχ Φρομ - ανακάλυψε την ψυχολογία και στη συνέχεια την κοινωνιολογία. Έτσι σπούδασε κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο Γκέτε στη Φρανκφούρτη για δύο χρόνια, αλλά δεν ολοκλήρωσε τις σπουδές του, που γενικά τον απογοήτευσαν.

Παράλληλα, δήλωνε αθεϊστής. «Πώς είναι δυνατό», αναρωτιόταν, «ο πανάγαθος και παντοδύναμος Θεός να επιτρέπει το κακό που είναι τόσο συχνό στον κόσμο; Πώς γίνεται από κάτι τόσο αγνό, να βγει κάτι τόσο κακό;» Ήταν το τέλος της δεκαετίας του '70 και αρχές του '80, και ο Τσέλιος, με μακριά μαλλιά και μούσι, έζησε όπως πολλοί άλλοι ανήσυχτοι νέοι στην Ευρώπη, διάβασε μανιωδώς βιβλία (μεταξύ άλλων, όλα του Καζαντζάκη), ταξίδεψε με περιπετειώδη διάθεση σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες και αναζήτησε ένα νόημα ζωής.

Όπως λέει, «δεν μου αρκούσε η θεωρητική γνώση, ήθελα να δω τον κόσμο, γι' αυτό έκανα πολλά ταξίδια μόνος μου σε ευρωπαϊκές χώρες και στο Μαρόκο, φτάνοντας στη Σαχάρα. Οι φίλοι μου φοβούνταν, δεν τολμούσαν να ταξιδέψουν μόνοι τους. Αλλά εγώ ήδη από μαθητής γυμνασίου είχα πάει μόνος μου στον Άγιον Όρος με σλίπινγκ μπαγκ για 15 μέρες».

Όσπου ένα ταξίδι στην Ινδία το 1981, του άλλαξε τη ζωή. «Στο Νέο Δελχί έφτασα κουβαλώντας μόνο μια τσάντα με βιβλία κι ένα σλίπινγκ μπαγκ. Βρήκα αποκρουστικό ότι όλοι, ακόμη και οι γκουρού, κάπνιζαν χασίς. Δεν βρήκα εκεί κάτι ουσιαστικό, κάτι πνευματικό», λέει. Επί πολλούς μήνες γυρνούσε μόνος του από τα Ιμαλάια στον βορρά έως τον νότο, συχνά στις οροφές τρένων, ανάμεσα σε δυτικούς χίπις και ντόπιους φανατικούς θεοσεβούμενους.

Τελικά, αφού απογοητεύτηκε από «τη θεομανία και θρησκοληψία της Ινδίας», στα 22 του είχε στην αχανή αυτή ινδουιστική χώρα, την κοιτίδα του Βουδισμού, την πρώτη επαφή του με τον Βουδισμό και συγκεκριμένα με την παράδοση Τεραβάδα (Διδασκαλία των Πρεσβυτέρων), που είναι αρχαιότερη και αυθεντικότερη σε σχέση με κατοπινές, όπως η Μαχαγιάνα, το Ζεν και ο ταντρικός θιβετανικός βουδισμός. Ένα τουριστικό φυλλάδιο, όπου τυχαία διάβασε μια φράση του Βούδα («αυτή είναι η τελευταία μου γέννηση, έχω περάσει πέρα από τον ωκεανό της ύπαρξης»), η οποία τον συγκλόνησε, υπήρξε η αφετηρία μιας νέας πορείας.

«Δεν πίστευα στα μάτια μου», λέει. «Ποιός είχε την τόλμη να πει κάτι τέτοιο; Για μισή ώρα ο νους έμεινε στα λόγια αυτά. Αποφάσισα ότι πρέπει να μάθω για τον Βούδα». Αρχισε τότε, υπό την

καθοδήγηση ενός Ινδού Βουδιστή μοναχού, διευθυντή του βουδιστικού μουσείου της Κουσινάρα (όπου είχε πεθάνει ο Βούδας), να κάνει συστηματικά διαλογισμό και να διαβάζει βουδιστικά βιβλία.

«Το πρώτο πράγμα που μου είπε ο μοναχός, με εξέπληξε: Στον Βουδισμό δεν υπάρχει Θεός, δώσε όλη την προσοχή σου στην αναπνοή σου. Εγώ που ήμουν και άθεος, αισθάνθηκα τόση ελευθερία. Μέσα σε πέντε λεπτά, πέτυχα τόσο καλή αυτοσυγκέντρωση, που αισθάνθηκα σαν να αναγεννήθηκα. Ήρθα πιο κοντά στον εαυτό μου και αυτό ήταν ανατρεπτικό για μένα. Έμεινα ένα μήνα εκεί, πήγα μετά στο Νεπάλ, επισκέφτηκα το Κατμαντού και το Λουμπίνι, όπου είχε γεννηθεί ο Βούδας, και ξαναγύρισα στην Ινδία για άλλον ένα μήνα. Όταν έμαθα ότι υπήρχαν χώρες βουδιστικές, διάλεξα να πάω στην πιο κοντινή, στη Σρι Λάνκα. Προηγουμένως όμως, επισκέφτηκα Θιβετανούς βουδιστές που ζούσαν στο Νταρτζίλινγκ της βόρειας Ινδίας. Έμεινα σε ένα θιβετανικό μοναστήρι για επτά μέρες, όμως απογοητεύτηκα με τις λατρείες και τις θεότητες τους που θύμιζαν έντονα θρησκεία, ενώ κατάλαβα και μια διαφθορά σε σχέση με το χρήμα. Γι' αυτό αναζήτησα τον αυθεντικό βουδισμό στη Σρι Λάνκα».

Γνώση και διόραση

Στη Σρι Λάνκα (Κεϊλάνη), αρχέγονο βουδιστικό προπύργιο, διέμεινε σε βουδιστικά κέντρα και πήρε γρήγορα τη μεγάλη απόφαση να γίνει δασόβιος μοναχός: αρχικά νεόφυτος (σαμανέρα) το 1982 και, μετά από αυτή την προπαρασκευαστική περίοδο, κανονικός μοναχός (μπίκου) το 1986.

«Κάποια στιγμή», λέει, «είχα βγάλει εισιτήριο επιστροφής για την Ελλάδα, για να βρω ένα ήσυχο μέρος να διαλογιστώ. Αλλά τελικά έκαψα το εισιτήριο και αποφάσισα να μείνω στη Σρι Λάνκα και να γίνω μοναχός. Δεν με επηρέασε κανείς να γίνω μοναχός. Στον Βουδισμό πρέπει να χτυπήσεις την πόρτα του και μετά θα σου δώσουν πληροφορίες. Οι ίδιοι δεν έρχονται να σου πουν 'πρέπει να γίνεις Βουδιστής'. Ποτέ δεν συνάντησα προσηλυτισμό στους Βουδιστές. Ακόμη και οι δάσκαλοι μου έλεγαν πώς να μάθω να διαλογίζομαι, όχι πώς θα γίνω Βουδιστής. Η τελετή χειροτονίας μου, όπου έβαλα το ράσο και έγινα νεόφυτος, έγινε στο ερημητήριο Πολγκαस्तούβα σε ένα νησί».

Εκεί, στα 23 του, χειροτονήθηκε από τον κρατικά αναγνωρισμένο λόγιο σεβασμιότατο Kaḍaveddhuve Shī Jinavaṃsa Mahāthera. Μετά επί τέσσερα χρόνια εξασκήθηκε στο μοναστήρι Nissaraṇa Vanaya στην περιοχή Μίτιριγκαλα, υπό την καθοδήγηση του σεβασμιότατου Mātara Ñāṇāgāma Mahāthera, ενός άλλου κρατικά αναγνωρισμένου λόγιου και διάσημου δασκάλου διαλογισμού.

Το 1986, ο Νιάνια-ντάσσανα (το μοναστικό όνομα του σημαίνει «γνώση και όραση») έλαβε την ανώτερη χειροτονία και ακολούθως σπούδασε την αρχαία ινδική γλώσσα Πάλι, τις Τρεις Συλλογές των Ιερών Βουδιστικών Κειμένων (Tīrīṭaka) και τις κατοπινές εξηγήσεις τους, υπό την καθοδήγηση πολυμαθών διδασκάλων στο μοναστήρι Gṇāṇāgāma Dharmāyatanaya, όπου παρέμεινε επί 16 χρόνια. Το 1997 έλαβε, μετά από γραπτές και προφορικές εξετάσεις, τον τίτλο Vinayācariya (Καθηγητής Μοναστικής Αγωγής), που είναι ισότιμος πανεπιστημιακού επιπέδου, αλλά δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται από τους μοναχούς για βιοπορισμό.

Η ζωή του Νιάνια-ντάσσανα (Nyānadassana) υπήρξε μια ολοένα μεγαλύτερη εμβάθυνση και αφιέρωση στον Βουδισμό, τόσο θεωρητικά με ευρεία μελέτη πάνω στις ομιλίες (σούτες) του Βούδα και στη βουδιστική ψυχολογία (Αμπιντάμα), όσο και πρακτικά με ολόημερους διαλογισμούς. Έζησε σε διαφορετικά μοναστήρια στη Σρι Λάνκα, κατά περιόδους απομονωμένος σε καλύβες, οικίσκους και σπηλιές στις ζούγκλες και στα βροχοδάση. «Ο διαλογισμός», υπογραμμίζει, «δεν είναι εύκολη εργασία, γι' αυτό και οι περισσότεροι την αποφεύγουν».

Η πιο πρόσφατη διαμονή του ήταν σε έναν απομονωμένο οικίσκο-ερημητήριο στο εκτεταμένο Na Uḡaṇa Araṇya, το μεγαλύτερο βουδιστικό κέντρο διαλογισμού στη χώρα, το οποίο περιλαμβάνει έξι μοναστήρια, καλύπτει μια δασική έκταση άνω των 50.000 στρεμμάτων και έχει 150 μοναχούς, οι 50 ξένοι. Ο οικίσκος όπου ζει σε 400 μέτρα υψόμετρο, χτίστηκε ειδικά για τον ίδιο από έναν λαϊκό που ήθελε να κάνει μια καλή πράξη, κάτι που αποτελεί παράδοση στη Σρι Λάνκα.

«Οι Σιναλέζοι νιώθουν μεγάλη περηφάνια, όταν κάποιος ξένος ενδιαφέρεται να γίνει Βουδιστής μοναχός στη δική τους χώρα. Το εκτιμούν πολύ. Στη Σρι Λάνκα υπάρχουν σήμερα περίπου 100 ξένοι Βουδιστές μοναχοί. Απ' όσο γνωρίζω από τα σχετικά αρχεία και άλλες πληροφορίες, δεν υπάρχει άλλος Έλληνας βουδιστής μοναχός πριν από μένα στη Σρι Λάνκα, στη Μιανμάρ, στην Ταϊλάνδη ή άλλη χώρα με Βουδισμό Τεραβάδα», λέει.

Γνωστός πια διεθνώς ως «ο Έλληνας Νιάνια-ντάσσανα», έχει αναπτύξει σημαντική μόρφωση πάνω στις βουδιστικές γραφές, χάρη και στην εκμάθηση τόσο της τοπικής γλώσσας (σιναλεζικά) όσο και της αρχαίας ινδικής βουδιστικής γλώσσας Πάλι, συγγενικής των σανσκριτικών. Από ένα σημείο και μετά, έχοντας πια γίνει Πρεσβύτερος (Mahāthera), δίδαξε ο ίδιος ντόπιους και ξένους που έρχονταν στα μοναστήρια, απέκτησε μαθητές και στην πορεία έγραψε και μετέφρασε δέκα βιβλία - όλα έχουν διατεθεί δωρεάν - σε διάφορες γλώσσες (αγγλικά, γερμανικά, σιναλεζικά). Μερικά είχαν ευρύτερη απήχηση στον βουδιστικό κόσμο διεθνώς, ιδίως ένα βιβλίο του για τη χαραυγή (πότε ακριβώς ξεκινάει η μέρα για τους μοναχούς), το οποίο απαίτησε πενταετή έρευνα αντίστοιχη ενός διδακτορικού και «τράνταξε» πολλές βουδιστικές κοινότητες.

Έχει επίσης, κατ' επανάληψη, κληθεί και ταξιδέψει σε διάφορες ασιατικές χώρες (Ινδονησία, Σιγκαπούρη, Μαλαισία, Ταϊβάν, Ταϊλάνδη κ.α.) για να δώσει ομιλίες και να κάνει μαθήματα διαλογισμού. Μεταξύ 2003 - 2007 έζησε και ασκήθηκε στον διαλογισμό στο διάσημο κέντρο βουδιστικού διαλογισμού Pa-Auk Tawya στη Μιανμάρ (Βιρμανία).

Στην Αθήνα

Τον Απρίλιο του 2019 επέστρεψε στην Ελλάδα, μετά από πρόσκληση του προέδρου του ελληνικού Κέντρου Τεραβάδα και επίτιμου προξένου της Σρι Λάνκα στη χώρα μας Μιχαήλ Ξυνού. Αρχικά σχεδίαζε να μείνει έξι μήνες, αλλά η παραμονή του έχει παραταθεί κατά πολύ. Μέχρι σήμερα φιλοξενείται κυρίως στην Αγία Παρασκευή, στο κτίριο όπου συστεγάζονται ο πολιτιστικός σύλλογος της Σρι Λάνκα (ο οποίος καλύπτει τις ανάγκες των περίπου 850 Σιναλέζων της Ελλάδας) και το Κέντρο Τεραβάδα.

Σε αυτή την «αθηναϊκή» τετραετία του, έχει κάνει αλληπάλληλες σειρές μαθημάτων βουδιστικής ψυχολογίας-φιλοσοφίας και διαλογισμού τόσο δια ζώσης όσο και διαδικτυακά μέσω Zoom και Facebook (λόγω και πανδημίας), προκειμένου οι Έλληνες να γνωρίσουν τον Βουδισμό από «πρώτο χέρι» και αξιόπιστα.

Παράλληλα, εργάστηκε πυρετωδώς για την έκδοση στα ελληνικά διαφόρων βιβλίων. Ήδη, μόλις εκδόθηκε από τις εκδόσεις του Κέντρου Τεραβάδα σε νέα δική του μετάφραση το βιβλίο «Αυτά που ο Βούδας δίδαξε», ένα διεθνές μπεστ-σέλερ (από το 1959) του λόγιου βουδιστή μοναχού Βάλπολα Ράχουλα. Ετοιμάζονται επίσης, για έκδοση δύο δικά του βιβλία, ένας αναλυτικός οδηγός βουδιστικού διαλογισμού και ένα βιβλίο για τη ζωή και τη διδασκαλία του ιστορικού Βούδα.

«Όταν ήλθα στην Ελλάδα, δεν ήξερα τι θα βρω», λέει. «Είδα πάντως ότι υπάρχει ενδιαφέρον για τον βουδισμό και τον διαλογισμό. Οι Έλληνες μιλούσαν ανέκαθεν για το 'γνώθι σαυτόν', αλλά δεν ήξεραν μια μέθοδο γι' αυτό. Έλληνες φιλόσοφοι, όπως ο Σωκράτης και ο Ηράκλειτος, είχαν ασχοληθεί με τέτοια θέματα, άρα ο βουδισμός που διδάσκει πώς να αναλύσεις τον εαυτό σου, να ξεπεράσεις τα συναισθήματα σου και να συγκεντρώσεις τον νου σου, δεν είναι κάτι ξένο. Αυτό που μπορεί να προσφέρει ο βουδισμός σε έναν σύγχρονο Έλληνα, είναι η αυτογνωσία, η γνώση της λειτουργίας του νου, να στραφούμε προς τα μέσα και όχι προς τα έξω. Στόχος του βουδισμού είναι να καταλάβουμε τα πάθη, τις ορμές, τις φαντασίες, τις αυταπάτες μας και πόσο υποφέρουμε εξαιτίας τους, πόσο αυτοδημιούργητος είναι ο πόνος μας. Ο Βούδας δίνει τις οδηγίες για ένα ταξίδι προς τα μέσα μας».

«Ο βουδισμός δεν είναι θεοκεντρικός αλλά ανθρωποκεντρικός», προσθέτει. «Δεν φταίει η ζωή, οι πολιτικοί, το θέλημα του Θεού ή του Σατανά, κάτι έξω από εμάς. Μέσα μας είναι η πηγή της ταλαιπωρίας μας και της ευτυχίας μας, αρκεί να καθαρίσουμε τον νου μας. Αν κάποιος δυστυχήσει, είναι αίτιος ο ίδιος λόγω της άγνοιας του. Η ευδαιμονία μπορεί να βρεθεί μόνο μέσα μας. Όλοι μπορούν να αποφύγουν τις προσκολλήσεις, να έχουν αλτρουιστικές τάσεις και γενναιοδωρία, σβήνοντας την απληστία και τον θυμό. Τα προβλήματα του κόσμου προέρχονται

από τον ίδιο τον νου μας. Ο βουδισμός επιδιώκει την κάθαρση του νου, γιατί οι νοητικές μολύνσεις φέρνουν οτιδήποτε κακό στη ζωή».

Πάυλος Δρακόπουλος

Λεπτομέρειες στη συνδρομητική σελίδα του ΑΠΕ-ΜΠΕ.
© ΑΠΕ-ΜΠΕ ΑΕ. Τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ΑΕ.